

แนวคิดการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียน
ในประเทศออสเตรเลีย : บทวิเคราะห์เทียบเคียงการจัดการศึกษาของประเทศไทย
THE CONCEPT OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT TO PROMOTE GREEN VALUES
FOR LEARNERS IN AUSTRALIA: A COMPARATIVE ANALYSIS OF EDUCATIONAL
MANAGEMENT IN THAILAND

อานนท์ ธิติคุณกร¹ เพ็ญวรา ชูประวัติ²
Aanon Thitikunakorn¹ Penvara Xupravati²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
^{1,2}Faculty of Education, Chulalongkorn University

* Corresponding Author, e-mail: nonhukang@gmail.com

Received: February 3, 2019; Revised: March 12, 2019; Accepted: April 11, 2019

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนผ่านและขยายตัวของสังคมโลกทางด้านเศรษฐกิจที่ปราศจากการวางแผนส่งผลให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก สังคมโลกได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับวิกฤตการณ์ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม จึงได้จุดประกายแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ขึ้น นำไปสู่การพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ในการดำเนินการให้แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวไปสู่ความสำเร็จนั้น การพัฒนาเยาวชนที่จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของระบบเป็นเรื่องจำเป็น ประชาชนในระบบดังกล่าวจะต้องมีความเชื่อและหลักปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว การส่งเสริมให้เกิด “ค่านิยมสีเขียว” (Green Values) จึงเป็นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา

เครือรัฐออสเตรเลียให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียน โดยมีการกำหนดค่านิยมของชาติที่สอดคล้องกับแนวคิดค่านิยมสีเขียว รวมถึงกำหนดแนวทางและกิจกรรมการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างค่านิยมในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียน ในขณะที่ประเทศไทยการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ยัง

ไม่มีการกำหนดแนวนโยบายและแนวทางการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาแนวนโยบายเพื่อให้สถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดการศึกษา ค่านิยมสีเขียว

Abstract

The global economic transition and expansion without effective preparation has significant impact on environment. At present, the rise in global awareness on environmental issues derives in the concept of sustainable development and lead to the Green Economy concept. To achieve green economy, human development, especially children, is mandatory as these people will become the key actors establishing the Green Economy. Thus, school is crucial mechanism to create Green Values by educating and developing green economy beliefs and capability of the students.

Australia see the importance in promoting green values in education. Green values is incorporated in Australia's nation values and the concept is cascaded down to education management, including education guidelines and learning activities that are appropriate for various learning age. Comparing to Thailand, education administration aims to promote eco-friendly quality of living; however, there is no clear or practical policy and action plan in promoting green values in education. It is necessary for Ministry of Education to develop explicit policy and cascading to schools for effective education management towards green values and green economy.

Keywords: Educational Development, Green Values

บทนำ

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา ภาคอุตสาหกรรมในสังคมโลกได้มีการเปลี่ยนผ่านและขยายตัวอย่างรวดเร็ว จากยุคเศรษฐกิจฐานทรัพยากร (Resource Based Economy) มาสู่ยุคนวัตกรรมนำเศรษฐกิจ (Innovation-Led Economy) ซึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจนี้ต้องความรู้ (Knowledge-Driven) (Drucker, 1999) โดยการดำเนินการทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่งนั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่ในยุคเศรษฐกิจฐานทรัพยากรที่ปราศจากการวางแผน ส่งผลให้เกิด

ผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก จากรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559 พบว่าสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกที่สำคัญ ในช่วง พ.ศ. 2558-2559 คือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน โดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (IPCC) พบว่าสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มอุณหภูมิทั่วโลกระหว่าง ค.ศ. 1850-2012 เพิ่มขึ้น 0.85 องศาเซลเซียส การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2560) ยิ่งไปกว่านั้นองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ยังให้ข้อมูลว่าอัตราป่าไม้ทั่วโลกลดลงร้อยละ 0.13 ต่อปี และยังพบปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ รวมถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งที่อยู่และระบบนิเวศ การคุกคามพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์อีกด้วย

จากปัญหาความเสื่อมโทรมดังกล่าวทำให้สังคมโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหา จึงได้มีการจัดประชุมสุดยอดระดับโลก United Nations Conference on Environment and Development (UNCED) หรือ Rio Conference ขึ้นใน พ.ศ. 2535 ผลการประชุมคือแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) และที่ประชุมได้ยอมรับแนวปฏิบัติการแห่งศตวรรษที่ 21 (Agenda 21) ซึ่งเสนอประเด็นการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การดำเนินการดังกล่าวก็ยังไม่สามารถลดอัตราการเสื่อมโทรมของธรรมชาติได้ ยิ่งไปกว่านั้นความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศโลก รวมไปถึงการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและถี่มากขึ้น นับเป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดแนวคิดใหม่ขึ้นในช่วง พ.ศ. 2548 เรื่องการเจริญเติบโตสีเขียว (Green Growth) และการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Development) ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญคือการรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่นคงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน แต่ขณะเดียวกันการเติบโตดังกล่าวดังกล่าวจะต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กระแสแนวคิดนี้ได้เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น กระทั่ง พ.ศ. 2555 “เศรษฐกิจสีเขียว” (Green Economy) เป็นวาระหลักที่สำคัญของการประชุมสุดยอดระดับโลก Rio + 20 Conference แสดงให้เห็นว่าประชาคมโลกต่างเห็นชอบกับแนวคิดดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) อันเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพในการใช้ชีวิตของคนในสังคม ซึ่งพิจารณาได้จากพฤติกรรมผู้บริโภคของคนในสังคม

การศึกษาด้านพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้น มีการศึกษาอย่างกว้างขวางในโลกตะวันตกตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา ซึ่งเกิดมาจากแนวคิดเรื่องการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม (Environment Movement) แนวคิดที่เน้นประโยชน์ของผู้บริโภค (Consumerism) และลัทธิบริโภคนิยม (Materialism) (ณัฐพล อัสสะรัตน์ และพัฒน์ ศรีสุโฆพารศรี, 2551) ส่วนในประเทศไทยได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน โดย นลินรัตน์ ถาวรเลิศรัตน์ (2551)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค พบว่าระดับความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค สามารถจัดแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเสียสละเพื่อสิ่งแวดล้อม 2) กลุ่มมองการณ์ไกลเพื่อโลกในอนาคต 3) กลุ่มรักตนเอง 4) กลุ่มพึ่งพาผู้อื่นดูแลสิ่งแวดล้อม และ 5) กลุ่มรอคอยความหวัง

เครือข่ายออสเตรเลียเป็นประเทศอันดับ 8 ในตลาดพลังงานโลก คิดเป็นร้อยละ 2.4 ของการผลิตพลังงานทั่วโลก โดย 2 ใน 3 ของการผลิตส่งออกไปยังตลาดโลก จากการดำเนินการทางเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ออสเตรเลียเป็นประเทศที่สร้างมลพิษสูงมาก โดย UNEP ได้รายงานสถิติในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นตัวเลขที่เพิ่มขึ้นประมาณ 2.5 เมกะวัตต์ (Mt) เป็นมากกว่า 19 ล้านตันระหว่าง พ.ศ. 2533-2547 กระทั่งวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนถูกหยิบยกมาเป็นประเด็น รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญและเสนอแนวคิดการพัฒนาประเทศที่ปลอดมลพิษ โดยเริ่มจากการสร้างเยาวชนที่จะเป็นทรัพยากรมนุษย์ในอนาคตที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเริ่มจากการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษา การสร้างจิตสำนึกและค่านิยมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และมีความจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เยาวชนในวัยเรียน ซึ่งจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ และการพัฒนาของประเทศในอนาคต แต่แนวคิดการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังให้ความสำคัญต่อประเด็นนี้น้อยมาก บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จุดประกายความคิดและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับค่านิยมสีเขียว 2) นำเสนอแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียนในประเทศออสเตรเลีย 3) เปรียบเทียบแนวคิดและการจัดการทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียนระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย โดยนำเสนอสาระสำคัญคือ ค่านิยมสีเขียว การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้แก่ผู้เรียนของประเทศออสเตรเลีย การจัดการศึกษากับค่านิยมสีเขียวของประเทศไทย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวของประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ค่านิยมสีเขียว (Green Values)

คำว่า ค่านิยมสีเขียว (Green Values) ยังอาจเป็นคำที่ยังไม่แพร่หลาย อีกทั้งยังไม่มีใครให้คำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน แต่พบว่ามีการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “ค่านิยมสีเขียว” อยู่หลายคำ เช่น ค่านิยมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Eco-Friendly Values) หรือค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Values) ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อกล่าวถึง “ค่านิยม” (Values) สามารถจำกัดความเพื่อให้ได้ความหมายที่ตรงกันได้ว่า คือ ความคิด เจตคติ ความเชื่อ รวมไปถึงพฤติกรรมที่คนในสังคมหนึ่งเห็นว่ามีคุณค่า ยอมรับนับถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งนั้น ๆ โดยจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่มีต่อจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต

(ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์, 2535; พนัส หันนาคินทร์, 2537; Ruch, 1992; Miller, 1995) โดยกระบวนการเกิดค่านิยมมี 5 ลำดับ คือ 1) ความรู้สึกจากสิ่งที่ตนกระทำอยู่ หรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน 2) ความคิดเห็น ซึ่งแบ่งได้หลายประเภท เช่น ความคิดเห็นอย่างเป็นระดับ ความคิดเห็นแบบวิพากษ์วิจารณ์ ความคิดเห็นตามหลักตรรกวิทยา 3) การติดต่อสื่อสารและถ่ายทอด สามารถทำได้ทั้งคำพูดหรือการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ 4) การเลือกเชื่อและเกิดศรัทธา เป็นการพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปจากทางเลือกต่าง ๆ มีการพิจารณาจากสิ่งที่เกี่ยวข้องทั้งที่ชอบและไม่ชอบ ทำให้ตนเลือกเชื่อและเกิดศรัทธาในการพึ่งพาตนเองว่าเป็นสิ่งที่ดีและยึดมั่นไว้ในใจ 5) การปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ทำตามซ้ำกับที่เคยทำมา หรือจากที่เลือกใหม่ ซึ่งในขั้นนี้จะเกิดความเชื่อและมีศรัทธาในพฤติกรรม พยายามที่จะปฏิบัติเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ (สายสุนีย์ อุดมณา, 2541)

ส่วนคำว่า “สีเขียว” (Green) เป็นคำเปรียบเปรยที่มีความหมายโดยนัยสื่อถึงสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรที่มีอยู่บนโลก ทั้งนี้เมื่อมองในมุมที่กว้างขึ้น คำว่าสีเขียว ในบริบทของคำว่าเศรษฐกิจสีเขียวจากนิยามของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) และสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะพบได้ว่า คำว่าสีเขียว จะมีคำจำกัดความครอบคลุมไปถึงเรื่องการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม ลดความไม่เสมอภาค และในขณะเดียวกันก็ต้องลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศอีกด้วย

ดังนั้นจากกล่าวได้ว่า “ค่านิยมสีเขียว” (Green Values) คือ ความคิด เจตคติ ความเชื่อ รวมไปถึงพฤติกรรมที่สามารถช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม ลดความไม่เสมอภาค และในขณะเดียวกันก็จะลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศได้ และพร้อมที่จะนำความคิด ความเชื่อนั้นมาปฏิบัติ เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตที่จะช่วยพัฒนาสังคมต่อไปในอนาคต

ปัจจุบันนักวิชาการได้แบ่งกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมออกเป็น 4 กลุ่ม (Steffen, 2009) ได้แก่

1) แนวคิดแบบ Grey Environment คือ กลุ่มที่ไม่เชื่อว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทำอะไรเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะในระดับของบุคคลหรือสังคม

2) แนวความคิดแบบ Light Green คือ กลุ่มที่เชื่อว่าการแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมทุกอย่างเริ่มต้นจากตัวเรา โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีวิต

3) แนวความคิดแบบ Dark Green คือ กลุ่มที่เชื่อว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมจะแก้ได้ต่อเมื่อมีการควบคุมจำนวนประชากร ลดการใช้ทรัพยากร ส่งเสริมให้ใช้สินค้าและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

4) แนวคิดแบบ Bright Green คือ กลุ่มที่เชื่อว่าเทคโนโลยีหรือสิ่งประดิษฐ์ที่เหมาะสม คือ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมนุษย์ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาให้คนมี “ค่านิยมสีเขียว” อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ และลดความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนจึงมีบทบาทสำคัญ และในแต่ละประเทศได้กำหนดนโยบายและแนวทางดำเนินการไว้แตกต่างกัน เพื่อให้การสร้างค่านิยมสีเขียวเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้แก่ผู้เรียนของประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางการศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และรูปแบบการศึกษาของประเทศออสเตรเลียนั้นกำหนดโดยรัฐบาลกลางของประเทศ ระบบการศึกษาของประเทศออสเตรเลียแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ 1) ระดับอนุบาล (Pre-School) 2) ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา (Primary School and Secondary School/ High School) 3) ระดับอาชีวศึกษา และการฝึกอบรม (Vocational Education and Training Institutes) 4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา (University) 5) หลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาต่างชาติ (English Courses)

หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศคือกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม (Department of Education and Training) ซึ่งได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างค่านิยมของชาติให้เกิดขึ้นกับเยาวชน เพื่อให้เหมาะกับการใช้ชีวิตและพัฒนาประเทศ โดยกำหนดค่านิยมของชาติสำหรับการจัดการศึกษาในประเทศออสเตรเลียไว้ 9 ประการ (Kiernan, 2005) ได้แก่ 1) การดูแลและความเมตตา (Care and Compassion) 2) ปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ (Doing Your Best) 3) ยุติธรรม (Fair go) 4) อิสระภาพ (Freedom) 5) ซื่อสัตย์และน่าเชื่อถือ (Honest and Trustworthiness) 6) ความสมบูรณ์ (Integrity) 7) ความเคารพ (Respect) 8) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และ 9) ความเข้าใจ ความอดทน และความกลมกลืน (Understanding, Tolerance and Inclusion)

จากการศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาค่านิยมในโรงเรียนในประเทศออสเตรเลียของรัฐแทสเมเนีย พบว่ามีการเชื่อมโยงแนวคิดการเรียนรู้ที่จำเป็น (Essential Learning) สู่ค่านิยมของชาติสำหรับการจัดการศึกษา (ตารางที่ 1) ซึ่งจากการเชื่อมโยงดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญและพยายามจัดการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อการพัฒนาสังคมไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการนำเสนอลำดับขั้นในการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยและมีความแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะสอดคล้องกับค่านิยมหลักของชาติ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้

ปฏิบัติ และแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่พบนำไปสู่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต่อสิ่งที่พบ มีความคิดเห็น เลือกที่จะเชื่อและศรัทธา จนนำไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่ทำตามซ้ำกับที่เคยทำมา หรือจากที่เลือกใหม่ ซึ่งตรงกับกระบวนการเกิดค่านิยมนั่นเอง ตัวอย่างของกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนา ค่านิยมของนักเรียน เช่น ในระดับชั้นเตรียมอนุบาล (Kindergarten-Preparatory; K-Prep) แนะนำให้มีการจัดกิจกรรม “เหตุใดต้องมีคู่หู” (Why be a buddy?) เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมทำงานอย่างไร และเข้าใจถึงความสำคัญของมิตรภาพในชีวิตและความเป็นอยู่ ของเรา ซึ่งตรงกับการเรียนรู้ที่จำเป็นด้านอนาคตส่วนบุคคลในประเด็นการสร้างและรักษาอัตลักษณ์และ ความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับค่านิยมของชาติหลายประการ เช่น การดูแลและความเมตตา อิสระภาพ ซื่อสัตย์และน่าเชื่อถือ ความรับผิดชอบ ความเข้าใจ ความอดทน และความกลมกลืน

การจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาในประเทศออสเตรเลีย ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้สามารถประกอบอาชีพและการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนได้ในสังคมอนาคต โดยหน่วยงานที่ดูแลการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม (Australian VET) ได้ออกประกาศเกี่ยวกับ ความรู้ สมรรถนะ และทักษะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และพัฒนาข้อตกลงร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนามาตรฐานของชาติเกี่ยวกับทักษะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) เพื่อพัฒนาทักษะ ของผู้เรียนอาชีวศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานด้วยทักษะเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) เพื่อทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีการพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 4) เพื่อพัฒนา ทักษะให้แก่ผู้ปฏิบัติงานไปสู่ระบบเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Strietska-Illina O. et al., 2011)

จากการศึกษาดูงานตามหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2560 ได้จัดให้มีการศึกษาดูงานด้านการบริหารการศึกษา ณ เครือรัฐออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 1-9 พฤษภาคม 2561 ได้จัดให้เข้าเยี่ยมชมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 โรงเรียน ได้แก่ Clayton Primary School และ MacArthur Anglican College ผู้เขียนสังเกตได้ว่า ทั้ง 2 โรงเรียนนั้นมีจุดเน้นในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีค่านิยมสี่อย่างที่แตกต่างกัน โดยในส่วนของ Clayton Primary School เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาของรัฐ จะมีการบริหารจัดการ การศึกษาที่ตอบสนองต่อแนวคิดค่านิยมของชาติสำหรับการจัดการศึกษาที่ชัดเจนกว่า โดยกำหนด ค่านิยมหลักของโรงเรียนที่สอดคล้องกับค่านิยมของชาติสำหรับการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 2) การยอมรับ (Acceptance) 3) การเคารพให้เกียรติ (Respect) และ 4) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และยังมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับการเรียนรู้

ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันในสังคม การเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมการปลูกพืชผักในโรงเรียน หรือการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักบทบาทของตนเอง แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และช่วยเหลือกันระหว่างการศึกษาปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนั้น กิจกรรมนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และสอดแทรกแนวคิดค่านิยมสีเขียวให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนอีกทางหนึ่งด้วย ในทางกลับกัน MacArthur Anglican College ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยเอกชน ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนจะเน้นการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมในการเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มีทักษะในการปฏิบัติงานผ่านอุปกรณ์ที่มีความทันสมัย ร่วมกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนผ่านการประดิษฐ์ชิ้นงานและผลงานทางศิลปะ แต่จากการที่ได้เข้าสังเกตการสอนในห้องเรียน และจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน พบว่าโรงเรียนได้ให้ความสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น และสอดแทรกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมที่เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 1 การเชื่อมโยงแนวคิดการเรียนรู้ที่จำเป็นสู่ค่านิยมของชาติสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศออสเตรเลีย (Kiernan, 2005)

การเรียนรู้ที่จำเป็น	ค่านิยมของชาติสำหรับการจัดการศึกษา								
	การดูแล และความ เมตตา	ปฏิบัติ อย่างเต็ม ความ สามารถ	ยุติธรรม	อิสรภาพ	ซื่อสัตย์ และน่า เชื่อถือ	ความ สมบูรณ์	ความ เคารพ	ความรับ ผิดชอบ	ความเข้าใจ ความอดทน และความ กลมกลืน
ความรับผิดชอบต่อสังคม									
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การทำความเข้าใจอดีตและการออกแบบอนาคตที่ต้องการ	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
อนาคตส่วนบุคคล									
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
มีจริยธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การกำหนดและเฝ้าหาเป้าหมาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
โลกในอนาคต									
		✓							
		✓							
		✓				✓	✓	✓	✓
การออกแบบและการประเมินกระบวนการทางเทคโนโลยี						✓		✓	✓
การสร้างความยั่งยืนในอนาคต	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓

นอกจากการดำเนินงานในการส่งเสริมค่านิยมสีเขียวในสถานศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษาแล้ว ในภาคการเมืองการปกครองยังมียุทธศาสตร์ที่เห็นถึงความสำคัญ และต้องการที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ประเทศออสเตรเลียมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยใช้แนวคิดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการจัดตั้งพรรค Australian Greens ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ยึดหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ ความยั่งยืนของระบบนิเวศ ประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ความยุติธรรมทางสังคม และสันติภาพและการไม่ใช้ความรุนแรง โดยพรรค Australian Greens ซึ่งมักจะเป็นพรรคการเมืองที่ได้ที่นั่งในรัฐสภา จึงแสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวออสเตรเลียมีจิตสำนึกสีเขียวที่จะต้องการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แสดงออกโดยการเลือกผู้แทนที่มีอุดมการณ์เดียวกับตนเองไปเป็นผู้แทน และการที่ประชาชนมีจิตสำนึกและค่านิยมสีเขียวดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดมาจากการได้รับการปลูกฝังค่านิยมนี้ตั้งแต่เด็กเมื่อศึกษาอยู่ในโรงเรียน

การจัดการศึกษากับค่านิยมสีเขียวของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 และเห็นได้ชัดมากยิ่งขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยระบุเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยังได้ถูกกล่าวถึงในร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2574) ในยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยมีโอกาสได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาเยาวชนซึ่งจะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศในอนาคต การพัฒนานักเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดีต่อการดูแลรักษา และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดรับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2679 ที่ระบุในยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคนไทยยุคใหม่ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี คือ จะต้องสามารถปรับตัวในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็วและ

รุนแรง มีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบในการกระทำของตน และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สำหรับค่านิยมหลักที่คนไทยควรจะต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ได้ประกาศเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2557 นั้น ได้ระบุค่านิยมหลักไว้ 12 ประการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ดังนี้

- 1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
- 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
- 6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ ห่วงดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
- 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
- 8) มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
- 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา

12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง เมื่อพิจารณาจากค่านิยม 12 ประการดังกล่าว จะพบว่าเป็นค่านิยมที่ส่งเสริมในมิติทางสังคม กล่าวคือ ค่านิยมดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข พึ่งพาตนเองได้ ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม แต่อย่างไรก็ดี ค่านิยมดังกล่าวยังไม่ได้ครอบคลุมมิติของค่านิยมสีเขียวทั้งหมด เนื่องจากมิติทางสังคมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของค่านิยมสีเขียวเท่านั้น

จากนโยบายที่ถูกกำหนดจากภาครัฐให้การจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนั้น เมื่อพิจารณาถึงการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของประเทศนั้น กลับพบว่าสถานศึกษายังไม่มีความตื่นตัวในการตอบสนองต่อนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือสถานศึกษายังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียน แต่อย่างไรก็ดี การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามักมีการสอดแทรกให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักษาสิ่งแวดล้อมอยู่ก่อนแล้ว ทั้งจาก

ในรายวิชาตามหลักสูตรแกนกลางของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากนั้น สถานศึกษาหลายแห่งยังจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ หรือการจัดตั้งชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ สำหรับในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมไปถึงมีการพัฒนาการวิจัยด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวของประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย

จากข้อมูลการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวของประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองและเป็นพลโลกในสังคมแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาตนเองในด้านการอยู่ร่วมกัน ความเป็นธรรมทางสังคม และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการจัดการศึกษาในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอาชีวศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับสูงของประเทศ โดยมีการกำหนดค่านิยมหลักของชาติว่าประชาชนของประเทศควรจะมีค่านิยมอย่างไร เพื่อให้ประชาชนทุกคนยึดถือหลักปฏิบัติและมีความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน และกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาแต่ละแห่งปลูกฝังค่านิยมเหล่านั้นให้เกิดกับเยาวชน โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย ซึ่งบุคคลที่ผ่านระบบการศึกษาเหล่านี้จะมีค่านิยมสีเขียวเป็นหลักในการใช้ชีวิต เลือกระบบการปฏิบัติที่เป็นวิถีแห่งความสมดุลระหว่างผลลัพธ์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเข้มแข็งต่อไปในอนาคต

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงประเด็นของเศรษฐกิจสีเขียว หรือการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หรือแม้แต่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กำหนดค่านิยมหลักของชาติ 12 ประการ ซึ่งครอบคลุมในมิติทางสังคม แต่การนำนโยบายสู่การปฏิบัติกลับยังไม่มี ความชัดเจน สถานศึกษาแต่ละแห่งยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมสีเขียวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อาจเนื่องด้วยการกระจายนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดมาสู่สถานศึกษายังไม่มี ความชัดเจน และไม่ได้กำหนดเรื่องการสร้างค่านิยมสีเขียว ที่ให้ความสำคัญในมิติที่ครอบคลุมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นวาระเร่งด่วนในการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ประกอบกับภาระงาน และโครงการที่โรงเรียนดำเนินการอยู่จำนวนมาก จึงไม่สามารถเชื่อมโยงหรือสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลดังกล่าวมาสามารถเปรียบเทียบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียวของประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียวของประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย

ที่	ประเด็นเปรียบเทียบ	ประเทศออสเตรเลีย	ประเทศไทย
1.	การกำหนดค่านิยมของชาติ	- มีการกำหนดค่านิยมของชาติ	- มีการกำหนดค่านิยมของชาติ
		- ค่านิยมของชาติสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ	- ค่านิยมของชาติสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ชัดเจนในมิติทางสังคม
2.	การกำหนดแผนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	- มีการกำหนดแผนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	- มีการกำหนดแผนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
3.	การกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียวให้กับผู้เรียน	- กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียว	- รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการยังไม่กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียวอย่างเป็นรูปธรรม
		- รัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียวให้กับสถานศึกษา	
4.	แนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างค่านิยมสี่เขียว	- รัฐบาลท้องถิ่นมีการเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างค่านิยมสี่เขียว	- หน่วยงานทางการศึกษาไม่มีการเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างค่านิยมสี่เขียว
		- สถานศึกษาเลือกและประยุกต์ใช้กิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของตน	- สถานศึกษาจัดกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยมสี่เขียวผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า ประเทศออสเตรเลียมีการกำหนดค่านิยมของชาติที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ และมีการกำหนดแผนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาและแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมสี่เขียวให้กับสถานศึกษา สถานศึกษาจึงสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตน ในขณะที่ประเทศไทยมีการกำหนดค่านิยมของชาติสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนชัดเจนในมิติทางสังคม แต่ไม่ครอบคลุมในมิติทางเศรษฐกิจและ

สิ่งแวดล้อม อีกทั้งรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการยังไม่กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมค่านิยมสีเขียวอย่างเป็นรูปธรรม สถานศึกษาจึงยังไม่มีแนวทางดำเนินการอย่างชัดเจน ทำได้เพียงจัดกิจกรรมเสริมสร้างค่านิยมสีเขียวผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บทสรุป

จากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) การเจริญเติบโตสีเขียว (Green Growth) และการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Development) ส่งผลให้กระบวนทัศน์การดำเนินงานเพื่อพัฒนาสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สังคมโลกสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับความเป็นธรรมทางสังคม มีความเสมอภาค และการเจริญของสังคมและเศรษฐกิจจะต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหวังดังกล่าว หน่วยงานทางการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญ การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียนจึงเป็นประเด็นที่จะต้องได้รับการใส่ใจในระดับที่สูงขึ้น ประเทศออสเตรเลียได้เริ่มพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวคิดดังกล่าวโดยการกำหนดค่านิยมหลักของชาติ (Nations Values) ที่สอดคล้องกับแนวคิดค่านิยมสีเขียว และเชื่อมโยงค่านิยมหลักไปสู่แนวคิดการเรียนรู้ที่จำเป็น (Essential Learning) ในขณะที่ประเทศไทยแม้ว่าจะมีการกล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาเป็นระยะเวลานาน แต่ยังไม่มีการกำหนดรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อนโยบายดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น หากต้องการให้การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมสีเขียวให้กับผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างชัดเจน กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายและทิศทางการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางหลักให้สถานศึกษาแต่ละแห่ง ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท และร่วมกันพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีค่านิยมสีเขียวเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตในอนาคต

รายการอ้างอิง

- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2535). *มองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมของสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล อัสสระรัตน์ และพัฒน์นรี ศรีสุขโอฬาร. (2551). การวัดพฤติกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม : การวิจัยเชิงสำรวจ. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 30(3-4) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2551), 145-156.
- นลินรัตน์ ถาวรเลิศรัตน์. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมกับทัศนคติและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พนัส หันนาคินทร์. (2537). *การสอนค่านิยมและจริยธรรม*. กรุงเทพมหานคร: พินนศ.
- สายสุนีย์ อุดมหนา. (2541). *ค่านิยมต่อพฤติกรรมทางเพศของนิสิตปริญญาตรี คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). *รายงานการศึกษาโครงการขับเคลื่อนการเติบโตสีเขียวของเมืองภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. สืบค้น 18 มิถุนายน 2561, จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/report-green.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. สืบค้น 18 มิถุนายน 2561, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, *กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. (2560). *รายงานคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2559*. นนทบุรี: ลายเส้น ศรีเอช
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช*. สืบค้น 18 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38658&Key=news20>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค
- สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2559). *ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (สรุปย่อ)*. สืบค้น 18 มิถุนายน 2561, จาก www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2017/01/pdf/20year-may59.pdf
- Drucker, P. F. (1999). *Management Challenges for the 21st Century*. New York: Harper Collins.

- FAO. (2016). *State of the World's Forest 2016*. Retrieved June 20, 2018, from [http://www.fao.org/documents/ card/en/c/ffed061b-82e0-4c74-af43-1a999a443fbf/](http://www.fao.org/documents/card/en/c/ffed061b-82e0-4c74-af43-1a999a443fbf/)
- Kiernan, J. (2005). *Values Education in Australian Schools: Support materials for Tasmanian Schools*. Retrieved June 23, 2018, from <https://www.apta.edu.au/public-files/projects/29-neat-values-education-mapping-jkiernan/download>
- Miller, M. A. (1995). *Culture, spirituality*. Boston: McGraw-Hill.
- Ruch, M. (1992). *An introduction to political sociology*. New York: Prentice Hall.
- Steffen, A. (2009). *Bright Green, Light Green, Dark Green, Grey: The New Environmental Spectrum*. Retrieved June 22, 2018, from <https://www.worldchanging.com/archives/009499.html>
- Strietska-Ilina, O. Hofmann, C. Haro, M. D., & Jeon, S. (2011). *Skills for green jobs; A global view*. Retrieved June 27, 2018, from [http://www.ilo.org/global/publications/ilo-bookstore/order-online/books/ WCMS_159585/lang--en/index.htm](http://www.ilo.org/global/publications/ilo-bookstore/order-online/books/WCMS_159585/lang--en/index.htm)
- UNEP. (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. Retrieved June 21, 2018, from https://www.unep.org/greenconomy/sites/files/field/image/green_economyreport_final_dec2011.pdf
- United Nations Conference on Trade and Development. (2012). *About Green Economy*. Retrieved June 21, 2018, from <http://unctad.org/en/Pages/DITC/Trade-and-Environment/Green-Economy.aspx>

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

- Assarat, N., & Srisuphaolarn, P. (2008). Measuring Environmentally Friendly Consumption: An Exploratory Research. *Chulalongkorn Business Review*, 30(3-4) (July-December, 2008), 145-156. [In Thai]
- Hannakin, P. (1994). *Teaching Values and Ethics*. Bangkok: Ganesh. [In Thai]
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, Ministry of Natural Resources and Environment. (2017). *Environmental Quality Report 2016*. Nonthaburi: Line-sent Creation Co., Ltd. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan 2017-2036*. Bangkok: Prikwarn Graphic Co., Ltd. [In Thai]

- Office of the National Economic and Social Development Board. (2014). *Study Report on The Driving Green Growth Project of The City Under the National Economic and Social Development Plan No. 11*. Retrieved June 18, 2018, from http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/report-green.pdf [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*. Retrieved June 18, 2018, from http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 [In Thai]
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education. (2014). 12 Core Values of Thai People According to The NCPO Policy. Retrieved June 18, 2018, from <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38658&Key=news20> [In Thai]
- Sawasdiapanich, K. (1992). *Looking at Education: An Equal Path of Thai Society*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. [In Thai]
- Secretariat of the Prime Minister. (2016). *Draft National Strategic Framework for 20 Years (2017-2036) (Summary)*. Retrieved June 18, 2018, from www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2017/01/pdf/20year-may59.pdf [In Thai]
- Thavornlertrat, N. (2008). *Relationships of Consumers' Eco-friendliness and Environmental Conservation Attitude and Behavior*. (Master thesis, Department of Public Relations, Faculty of Communication Arts, Chulalongkorn University). [In Thai]
- Udomna, S. (1998). *Values on Sexual Behavior of Undergraduate Students, Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University*. (Master thesis, Srinakharinwirot University). [In Thai]